

SETEMBRE 2016 - ANY XXXVIII - NÚM. 147

Llum d'Oli

P O R R E R E S

Camins que ara s'esvaeixen
camins que hem de fer sols,
camins vora les estrelles
camins que ara no hi són.

(Camins. Gerard Quintana)

ESTANC CA NA JAUME

Tabac - articles de regal - papereria - llibres
i tota classe de revistes i diaris

Carrer Sant Roc, núm. 2 - PORRERES

MAN'S

L'Almoina, 30
Tlf. 971 16 84 56
Porreres · Mallorca

Pepe Jeans
LONDON

LIBERTO

DIESEL
FOR SUCCESSFUL LIVING

Autos Veny

Tels: 971 58 15 77 - 971 58 10 54
Fax: 971 58 16 15
E-mail: gerencia@autosveny.com

Concesionario
Autos Veny, S.A.
Carretera Campos, s/n
07200 Felanitx
Illes Balears

12.100.5848 - 9426 TMS

Germans Leiva

Antonio Marqués, 2
07003
PALMA DE MALLORCA
Tel. 971 76 34 92
Fax: 971 75 19 63

www.viajespegaso.com

Sebastià Vidal Mas
Foto Vidal - Porreres

Avinguda Bisbe Campins, 22
Telf. 971 64 73 20

LLG FUSTERIA

LLITERAS GARI

Portes i Cuines fetes a mida

C/. Major, núm 61 - 07260 PORRERES (Mallorca)
Taller: Ctra. Porreres - Montuiri, Parcela 250
Telef. i Fax 971 16 84 66

Setembre de 2016 - Núm. 147

Dipòsit Legal PM 76/1979

Edita:

Agrupació Cultural de Porreres
Carrer d'en Mago, s/n
agrupacioculturalporreres@gmail.com
www.agrupacioculturalporreres.blogspot.com
www.facebook.com/agrupacio.porreres

Consell de redacció:

Llúcia Salleras Julià
Antoni Sorell Mora
Bartomeu Garí Salleras
Joana Mora Cerdà
Joan Barceló Barceló
Joan Miralles Plantalamor

Col·laboradors/es:

Maria Barceló Crespi
Germanes Barceló-Crespi
Antoni Sorell Mora
Joan Barceló Fusteret
Joan Barceló Capeller
Jaume Rosselló Tomàs
Simó Tortella Sbert
Maria Antònia Sureda
Pere Muntaner
Caterina Gornals
Col·legi Verge de Monti-sion
CEIP Escola Nova
IES Porreres
Assemblea Popular de Porreres
Joan Ferrà Sansó
Joan Miralles Plantalamor
Joan Barceló Bauçà
Francesc Delpueyo Aceña
Mateu Català
Associació Premsa Forana

Correcció lingüística:

Catalina Maria Garí Blanch

Fotografies:

Simó Tortella
Arxiu Agrupació Cultural

Coberta:

Fotomuntatge de
Gràfiques Llopis

Imprimeix:

Gràfiques LLOPIS, S.A
Tel. 971 58 04 89
e-mail: disseny@grafiquesllopis.com

*Els articles publicats reflecteixen
únicament l'opinió dels seus autors.*

CAMINS... PÚBLICS?

Sovint es desperten conflictes envers els denominats camins públics. El que es discuteix és, sobretot, la titularitat i el dret de pas.

A Mallorca, des de temps enrere, sobre aquest tema ha prevalgut el dret consuetudinari i això ha fet que en els temps actuals, dissortadament, la paraula la se'n dugui el vent. Frases com "sempre hi han passat", o "de tota la vida hi han passat" poca força tenen davant un litigi. Hom diu que són els papers els que canten.

El conflicte es fa palès quan un camí considerat públic algú se'l fa seu. Sovint són propietaris no porrerenca els que no s'acomoden al costum d'antany de deixar passar la gent.

A la xarxa viària antiga hi havia caminols, camins de tres peus i estrets camins de carro per on podia passar tothom sense restriccions. També hi havia trossos de terra sense camí als quals els veïnats donaven pas.

En els darrers anys s'han suscitat polèmiques en relació a aquest tema. Només resseguint la premsa adesiara s'han publicat notícies de camins que sempre s'havien considerat públics i als quals s'ha barrat el pas. A tall d'exemple, el camí de Ternelles (Pollença) i el des Fangar (Manacor) han estat objecte de mobilitzacions populars reivindicant el seu ús públic.

El municipi de Porreres tampoc ha estat aliè a aquests conflictes. Convé recordar que el camí que passava per davant les cases de Son Servera de cop i resposta el tancaren amb una barrera. Pel que fa al que circulava per davant les cases de Son Jorbo el desviaren del seu emplaçament de sempre. Sort que, de moment, no han mogut el camí que passa per davant les cases dels Riquers tot i haver-se insinuat el canvi de traçat. Un altre cas és el del camí dels Poassos¹ on hi ha una barrera amb pany coronada de fil de ferro amb pues que impedeix el pas.

I ben segur que es poden trobar altres testimonis.

A l'àmbit urbà i rodalies del poble igualment s'han esdevingut pèrdues. El caminoli que hi havia ran del magatzem de can Reus, que suposava una dreuera per arribar a l'estació del tren, ha estat tapiat. El caminoli que anava per dins son Gardana, des del molí d'en Negre cap al camí de Monti-sion, també ha estat llaurat i ha desaparegut.

No obstant totes aquestes malifetes, gràcies a l'Agrupació Cultural, s'han produït algunes recuperacions de camins de tres peus com el que transcorre ran del molí d'en Quel Coll i el que va cap a son Dagueta.

Cal demanar-se qui té competències en fer preservar aquest patrimoni del poble. L'Ajuntament, el Consell de Mallorca, el sentit comú dels ciutadans? És important i necessari l'existència d'un catàleg de camins que l'Ajuntament de Porreres aprovà de manera definitiva el 2012. Més important encara és fer-lo complir.

La xarxa de camins antics també forma part d'una herència de temps pretèrits pels quals no hi havia limitacions de pas per a la col·lectivitat. Malgrat fer-ne poc ús no per això han de desaparèixer o passar a un profit particular.

¹ Fotografia de la portada (imatge cedida per Maria Barceló Crespi)

PASSEJADA AMB SITRA PEL TERME DE PORRERES, SANT ROC 2016

El dijous 11 d'agost, com ja és habitual, es féu la passejada amb sitra pel terme, organitzada pel GEP, per tal de donar a conèixer un poc més les foranes del nostre poble.

Els participants van sortir de plaça, damunt les 18:00 hores, i enfilarem cap al camí de les Pedreres, Pou Rovat, sa Volta, son Móra i son Mercadal per tornar de bell nou al camí de ses Pedreres i prosseguir envers son Jeroni Nou, son Orell, son Morlà i, pel camí de son Servera, retornar cap a la vila.

Malgrat caure quatre gotes no fou impediment per a un altre any, en el marc de les festes de Sant Roc, recórrer part del terme de Porreres.

LLIÇÓ A CÀRREC DE BARTOMEU PASTOR SUREDA: REVISANT ELS TÒPICS DE LA FIL·LOXERA

El dissabte dia 24 de setembre a la seu social de l'Agrupació Cultural començaren les lliçons del curs 2016-2017.

Inicià el curs Bartomeu Pastor Sureda exposant tot un seguit d'arguments, basats sobretot en documentació provinent del *Archivo Histórico Nacional de Madrid*, per demostrar quina era la situació al camp mallorquí a les darreries del segle XIX abans d'arribar la malura de la fil·loxera.

La fil·loxera, explicà, no va ser l'únic mal que provocà la minvada de l'extensió dedicada al conreu de la vinya sinó que cal contemplar també altres motius i, entre ells, l'escassa rendibilitat econòmica del comerç del vi. En conclusió, potser s'hagi de desmuntar el tòpic de la fil·loxera

CONFECCIÓ A MIDA
 DISSENY INTERIOR
 DECORACIÓ TÈXTIL

CHITÓN
 DECORACIÓN

www.chitondeco.com info@chitondeco.com

DAGMAR & ERICH FUSS
 07260 Porreres/Mallorca Tel. 971-16 82 57
 Ctra. Porreres - Campos km 0,4 Fax 971-16 85 28

BM ESPORT - SABATES
 Ballester Melià

C/ L'Almoina, 19 Tel. 971 16 82 76
 07260 PORRERES Tel. Part. 971 64 74 21

XLII BAIXADA AL TORRENT DE PAREIS

Des de fa quaranta-dos anys l'Agrupació Cultural organitza la baixada al torrent de Pareis el primer diumenge de setembre.

Enguany hi participaren més de trenta persones.

La travessa va ser calorosa i el torrent es trobava més eixut que altres anys. En arribar a Sa Calobra, la nedada compensà tot l'esforç sostingut durant unes hores. Tothom, ben content, quedà convidat per a l'any que ve.

CA'N BAR
GUILLEM
ENTREPANSTAPESPIZZES

AV. BISBE CAMPINS, 1 PORRERES 971 647 495

Estanc Can Poo

Segells de goma. Tota casta d'impresos d'impremta.

Havans gravats per a festes.

Llibres de text. Revistes. Articles de papereria.

Juguets. Perfumeria. Articles de regal

Avinguda Bisbe Campins, 12 • Porreres.

Tel. 971 16 66 36 - Fax: 971 64 70 24

NOTICIARI PORRERENC

Antoni Sorell i Simó Tortella

14 de juliol

La junta local de l'Associació Espanyola contra el Càncer de Porreres aconsegueix recaptar 3.600 euros durant el sopar solidari anual. Prop de 300 comensals han aportat el seu granet d'arena per aconseguir una xifra econòmica que servirà per invertir en investigació i atenció als malalts.

15 de juliol

Pilons per regular el trànsit a la Plaça de la Vila. Són retràctils i controlaran l'entrada de vehicles a l'Avinguda Bisbe Campins. S'utilitzaran els dies de mercat, els capvespres d'estiu, els dies festius i els caps de setmana. Una mesura per reafirmar que la plaça és eminentment peatonal.

9 d'agost

També durant les festes de Sant Roc s'ha presentat la nova colla de dimonions. Es tracta d'infants del poble que, ajudats pels pares, han aconseguit fer possible un dels seus somnis. Ballar a les festes i organitzar-se com a colla de dimonis de Porreres.

9 d'agost

El bon estat de salut de la Filharmònica Porrerenca, visible en les contínues incorporacions de nous membres joves. Aprofitant les festes populars, la formació ha presentat 10 músics que s'incorporen a la banda. Són Maria Sánchez, Mireia Ximelis, Núria Tur, Neus Garí, Aina Servera, Manel Armero, Coloma Taberner, Bàrbara Matas, Maria Francisca Matas i Mateu Barceló.

PLUVIOMETRIA

Germanes Barceló-Crespí

JULIOL 2016

Dia

24..... inapreciable

Total 0,0 litres/m²

AGOST 2016

Dia

11.....0,4 litres/m²

16..... 0,3 litres/m²

Total 0,7 litres/m²

SETEMBRE 2016

Dia

10..... 13,2 litres/m²

17..... 0,4 litres/m²

20..... 3,0 litres/m²

23..... 42,0 litres/m²

24..... 22,5 litres/m²

25..... 3,1 litres/m²

Total 84,8 litres/m²

15 d'agost

Porrreres torna a retre un sentit homenatge als republicans represaliats ara fa 80 anys. Per segon any consecutiu, l'Assemblea Popular de Porrreres ha organitzat un acte en record i memòria de les víctimes assassinades durant la Guerra Civil espanyola. Al pati de *Ca'ls Hermanos*, un nodrit grup de persones, entre familiars, veïnats i polítics, han posat veu i música als records. Enguany, el nét i el besnét de Climent Garau s'han desplaçat des del Brasil per participar en l'homenatge.

16 d'agost

Les entitats de ciclisme de Porrreres han retut un emotiu homenatge en record de Joan Suñer Mesquida, *d'Es Poltre*. Els aficionats al ciclisme han mostrat el seu afecte a la vídua i a la filla de Joan, un apassionat de l'esport a dues rodes.

7 de setembre

La colla de geganters i xeremiers de Porrreres ha renovat la seva junta directiva. A partir d'ara, el nou president i responsable de la colla és Antoni Gámez Matas. Als gegants i als xeremiers, que ja compten amb 9 anys d'experiència, se'ls suma una nova figura cultural, els gegantons. Han estat presentats durant les festes de Sant Roc.

12 de setembre

Comença un nou curs escolar amb manca d'espai i infraestructures reconvertides en aules per acollir tots els alumnes de Porrreres. L'ampliació de l'Escola Nova és a hores d'ara un dels principals punts discordants entre la conselleria d'Educació i la comissió conjunta d'Ajuntament i centre escolar. En aquest nou curs, el Casal Jove acull dues aules per suplir la manca d'espai. Una problemàtica que comparteix l'IES Porrreres, on cada any augmenta el nombre d'alumnes.

23 de setembre

Amb la tardor arriben les tempestes i les inundacions. A indrets com la zona de l'Institut o l'entrada a Porrreres per n'Hereveta, l'aiguat ha provocat imatges com aquesta. Membres de Protecció Civil han treballat de valent per evitar grans acumulacions d'aigua. També a punts com la carretera de Felanitx, intransitable durant els minuts de més precipitacions.

SONETS I CANÇONS

Maria Barceló Crespi

El divendres dia 12 d'agost va tenir lloc la vetllada de poesia, ja habitual en els darrers anys, en el marc de les festes de Sant Roc que convoquen el denominat Grup de Poesia i Sang de Terra. L'escenari va ser el pati de l'Auditori, que té entrada pel carrer de l'Almoïna.

Enguany no hi havia un tema concret sinó una composició poètica específica: el sonet.

El sonet, d'origen italià, es compon de catorze versos amb un nombre de síl·labes variable encara que, en general, són onze o hendecasíl·labs.

Els versos s'organitzen en quatre estrofes: dos quartets (estrofes de 4 versos) i dos tercets (estrofes de 3 versos). Tot i que hi ha múltiples

versions, es considera que la rima clàssica del sonet és consonant. De la Sicília dominada pels Anjou, cap a finals del segle XIII, el sonet va passar a la Itàlia central. Al segle XIV són molt importants els sonets amorosos de Dante Alighieri, dedicats a la seva estimada Beatrice Portinari, i més tard amb Francesco Petrarca el sonet es revelà com l'estructura més adequada per a l'expressió del sentiment amorós. A través de la influència de Petrarca, el sonet es va estendre a la resta de les principals literatures europees.

En aquesta vetllada varen participar tretze persones amb la lectura d'un sonet, prèviament escollit, que mostraren un ventall divers i diferent d'autors des del segle XIV fins avui.

La relació de participants per ordre d'intervenció va ser:

Maria Barceló Crespi féu una breu síntesi, a manera de presentació, sobre el sonet en la història de la literatura fent al·lusió a alguns dels principals autors que n'han escrit. A més llegí un sonet de Lope de Vega que explica en què consisteix aquesta composició poètica.

Antònia Nicolau es decantà per Francesco Petrarca, Llúcia Salleras Julià, acompanyada per Jaume Rosselló a la guitarra, per Luis de Camoens, Francisca Sunyer Roig per Francisco de Quevedo, Pau Herranz Morell per Miquel dels Sants Oliver, Bartomeu Juan Picornell per Miguel Hernández, Catalina Oliver Riera per Jorge Guillén, Francisca Servera Toledo per Bartomeu Rosselló Pòrcel, Joan Ferrà Sansó per Joan Brossa, Catalina Trobat Nicolau per Jaume Vidal Alcover, Agnès Vanrell Sureda per Blai Bonet, Joana Mora Cerdà per Maria Mercè Marsal i Aina Sansó Rosselló per Miquel Martí Pol.

Amb tot, han estat molts els autors al llarg de més de set centúries que han recorregut a aquesta combinació d'estrofes, complexa i difícil, per expressar els seus sentiments, inquietuds, estat d'ànim, il·lusions o decepcions. Unes estrofes amb bells versos d'amor, de joia i també de tristesa i pena. En definitiva, el que és la vida.

PRESENTACIÓ D'UN NOU VOLUM DE LA COL·LECCIÓ PATRIMONI DE PORRERES I ANUNCI DE LES VI JORNADES D'ESTUDIS LOCALS

Joan Ferrà Sansó

Dins el marc de les festes de Sant Roc 2016 es va dur a terme la presentació de la publicació número 14 de la col·lecció Patrimoni de Porreres. El regidor de Cultura Gaspar Mora Mulet i Maria Barceló Crespí -en nom de la comissió científica- van presentar a la Biblioteca Municipal les Actes de les V Jornades d'Estudis Locals.

En la nova publicació es recullen devuit de les vint-i-tres comunicacions que es van presentar l'abril del 2015 a l'aula de gramàtica del santuari de Monti-Sion, i que tal com segueix el costum, es venen publicant l'any següent de la seva realització. D'aquestes comunicacions, la majoria són de caràcter humanístic però també n'hi ha de temàtica científica i sociològica. En aquest nou volum, editat per l'Ajuntament de Porreres, hi han col·laborat el CEP de Manacor i el departament de Cultura i Patrimoni del Consell de Mallorca.

Aprofitant la presentació de les actes de les V Jornades, es va fer pública la convocatòria de les properes VI Jornades d'Estudis Locals el cap de setmana dels dies 28 i 29 d'abril de 2017, a Monti-Sion. L'àrea de Cultura de

l'Ajuntament de Porreres convoca les VI Jornades d'Estudis Locals, per continuar amb l'objectiu d'animar els investigadors i professionals de diferents àmbits perquè treguin a llum els treballs d'investigació que puguin haver realitzat o animar-los a fer noves recerques. Per la pròxima edició, a més, es vol potenciar la participació entre el jovent per oferir una primera oportunitat per a la publicació dels seus treballs.

Els temes d'investigació s'hauran d'emmarcar dins l'àmbit local des de qualsevol àmbit d'estudi: històric, geogràfic, econòmic, sociocultural..., etc. Les comunicacions que s'hi presentin hauran d'ésser en llengua catalana, originals i inèdites. El termini d'inscripció per assistir com a comunicant acaba dia 1 de març de 2017.

La comissió científicotècnica estarà formada per quatre persones prou conegudes per l'Agrupació Cultural de Porreres i per les pàgines de la revista Llum d'Oli: Maria Barceló Crespí -catedràtica d'història medieval de la UIB-, Joan Melià Garí -professor titular de filologia catalana de la UIB-, Magdalena Morell Villalonga -enginyer tècnic agrícola i biòloga, professora IES Mossèn Alcover de Manacor- i Lúcia Salleras Julià -licenciada en ciències econòmiques i empresarials-.

floristeria i jardineria

CanMurtó

COMPOSICIONS FLORALS
PER A NOCES, COMUNIONS
I TOT TIPUS DE CELEBRACIONS

C/ Sa Galla, 92 - 07260 PORRERES
Tel. 971 647 053 - Mòvil. 689 689 667
Fax. 971 647 053

UN FÒRUM TURÍSTIC PER A PORRERES

Joan Miralles Plantalamor

El febrer de 2015 l'Agrupació Cultural de Porreres i l'Ajuntament organitzaren unes jornades amb el títol «Turisme sostenible a Porreres: nou motor de creixement econòmic?». No fa ni dos anys d'aquelles xerrades i des de llavors ençà la pregunta ha anat trobant resposta.

A hores d'ara, ningú no dubta de la importància que el turisme ha agafat a la vila gràcies, en bona part, al boom dels habitatges de vacances i a la creació de gairebé 1.000 places turístiques que han permès a dotzenes de famílies capejar una crisi que pareixia no tenir fi.

Restaurants, comerços, picapedrers, fusters, llanterners, empreses de gestió i lloguer d'habitatges, personal de neteja... també han sortit beneficiats d'aquest «boom turístic» i han vist incrementats els seus ingressos i/o opcions de feina.

Tanmateix, paral·lelament, s'han començat a sentir les primeres veus d'alarma davant la por de copiar models que puguin trencar la cohesió social i cultural del poble; precisament, dos dels pilars que fan de Porreres un poble atractiu per un turisme que el que vol és defugir de la massificació turística del litoral. Un model que, no cal dir-ho, sempre ha estat acusat de beneficiar a uns pocs que han decidit per tots.

La funció del **fòrum turístic de Porreres** és la de crear un espai de debat i cooperació per a tots els ciutadans de Porreres interessats en participar del debat i en la construcció del model turístic del nostre poble. El seu principal objectiu, per tant, és el de cohesionar la ciutadania per damunt de sigles polítiques, filies i fòbies entenenent que l'únic model que pot aconseguir aquesta fita és el turisme sostenible.

En aquest sentit, la col·laboració entre els integrants del sector turístic és, evidentment, una de les prioritats, però es vol anar molt més enllà mitjançant la creació de sinèrgies amb productors locals, comerços, restauradors i teixit associatiu per a promoure el consum del producte local i contribuir així al desenvolupament i consolidació de la resta de sectors econòmics.

També, com no pot ser d'altra manera, impulsar projectes conjuntament amb l'Ajuntament per tal de posar en valor el nostre patrimoni arquitectònic, cultural i etnològic mitjançant la creació d'una oferta cultural i d'oci que beneficiï tant els residents com els turistes.

La proposta, que nasqué en el debat que es realitzà a les darreres jornades de turisme del passat mes de març, ja fa temps que ha començat la seva marxa. Ara, però, és important donar-ho a conèixer a tothom i convidar a la participació. **Per això, el proper 3 de novembre, a s'Escorxador es realitzarà una presentació pública del Fòrum i, posteriorment, es farà el debat: «QUÈ PODEM FER PER A PROMOURE LA SOSTENIBILITAT?». No hi falteu, el futur del turisme a Porreres l'hem de decidir entre tots!**

Anàlisis Clínicas

Antònia Sastre Barceló
Farmacèutica

Consulta: Dilluns i dimecres
de 8:30 a 10 hores

Carrer l'Almoina, 49
Tel. 971 64 70 84

Assegurances: Adeslas, Asisa-Muface, Agrupació Mútua,
Axa-Mare Nostrum, Imeco-Caja Salut, Groupama, L'Aliança, Novomedic...

borada des de fa tres anys per la Coordinadora Llibertària de Mallorca i pel Front Comú en Defensa del Territori i que es serveix d'autofinançament, es va parlar de molts dels temes que afecten avui en dia a la societat illenca: a partir del paradigma que marca el debat sobre el model econòmic -i en concret, sobre el model turístic- de Mallorca, Xavier Mas ens va oferir una xerrada crítica amb la massificació dels cotxes de lloguer que hem estat patint aquests darrers mesos i sobre les conseqüències que això comporta pels que vivim tot l'any a l'illa. Tant en el sentit mediambiental com en el social i territorial, queda clara -segons ens digué el conferenciant, idees que nosaltres compartim- la insostenibilitat dels índexs de cotxes de lloguer que circulen per les nostres carreteres. I qui diu cotxes de lloguer, diu places hoteleres en oferta (és a dir, turistes). Però no només es va xerrar aquest tema sinó que també, i per un lligam que és obvi, del debat sobre el lloguer turístic, sobre la taxa turística o «ecotaxa», o sobre els impactes en general que sofreix la nostra societat i territori

quan arriben gairebé tretze o catorze milions de turistes cada any. És, pensam, un dels debats més importants que haurem de tenir com a país en els propers anys: volem canviar el model econòmic, o només transformar-lo? I, sobretot, com el volem canviar o transformar? S'apuntà durant el debat posterior a la xerrada que la diversificació sectorial, el decreixement econòmic o més regulacions des del Govern són diverses «solucions» que segurament van unides a la resposta global que necessitam, debatuda entre i amb

tothom. Però com a apunt a tot plegat, l'Assemblea hi afegí una idea: sense més autogovern, res de tot això serà possible ja que ni tenim el control sobre ports ni aeroports (que copen totes les entrades i sortides que es realitzen damunt les nostres illes) ni tenim, tampoc, la gestió dels nostres propis impostos generats aquí, cosa que impedeix en gran part poder dur a terme les polítiques necessàries per a donar solucions reals. Dit això, volem agrair a la Coordinadora Llibertària i al Front Comú en Defensa del Territori que tornessin a dur i a incentivar un debat que és més necessari que mai, i també volem celebrar l'interès i les reflexions que van suscitar l'acte entre les persones que hi assistiren.

Dies després d'aquesta xerrada-debat, concretament dia 15 d'agost, vàrem dur a terme un sentit homenatge a les víctimes porrerrenques represaliades durant la Guerra Civil. Com ja vàrem fer l'any passat, accedírem al pati de Ca'ls Hermanos gràcies a la col·laboració del Col·legi Verge de Montisyon, on amb la ines-

timable ajuda d'en Bartomeu Garí i les emocionants actuacions del Col·lectiu Sang de Terra i Vers Endins recordarem els Catorze republicans esquerrans que van ser vilment afusellats a Manacor el 16 d'agost de 1936 després d'estar tancats la nit de dia 15 a dia 16 al mateix pati on nosaltres els vam recordar. Un record que va ser possible gràcies a les catorze persones que varen col·laborar amb l'Assemblea, llegint cada una d'elles una de les biografies que havíem redactat sobre en Pere Juan «Obrador», en Climent Serra «Banyat», en Pere Nicolau «Mianes», en Jordi Llaneras «de Can Ferrer», en Toni Servera «Torres», en Pere Josep Sitjar «Boixa», en Gaspar Oliver «de Son Oms», en Francesc Llaneras «Pastís», en Bartomeu Vaquer «Picarola», n'Andreu Amenqual, el joveníssim Fèlix Parejo, en Rafel Sampol «Paula», en Sebastià Ferrà «Carraixet» i en Toni Salleras «Gran». Amb la reivindicació de l'obertura de la fossa comuna del cementiri, vàrem poder mostrar i «inaugurar» gràcies a la Comissió de Memòria de l'Ajuntament les plaques que han d'estar al Racó de la

Memòria i que guarden tots els noms dels republicans mallorquins que coneixem per ara i que assassinaren darrera la Creu, essent després tirats a la fossa. Després de les intervencions dels diferents lectors explicant algunes històries d'aquelles que posen la pell de gallina, de recordar els altres porrerencs assassinats que no estigueren tancats aquella fatídica nit d'agost a Ca'ls Hermanos, i de les intervencions dels dos grups que ens ajudaren a emocionar-nos encara més, va arribar el minut de silenci i l'ofrena floral. Per acabar l'acte, en Tomeu Garí va tenir unes paraules per reivindicar el paper dels historiadors i investigadors en aquesta ingent tasca que resulta de reconstruir una història amagada i silenciada durant dècades. Però allò que realment va fer aixecar-nos de la cadira per aplaudir va ser la intervenció del renét del batle republicà Climent Garau Juan «Marió», en Clemente Garau Vasques. Arribat del Brasil juntament amb la família -on s'exilià el seu padrí després de la Guerra-, va voler dedicar unes paraules d'agraïment a aquells que lluiten per recordar al

seu repadrí i a tots els represaliats, convidant a seguir fent-ho i posant-se a disposició del que fes falta. Poder veure l'estampa d'en Clemente davant tot el públic aplaudint a «l'hereu» de qui els falangistes volgueren esborrar de la història, no té preu: això és la memòria democràtica. Per això, nosaltres cridam: mai més, enlloc, i contra ningú!

Graduat Social

Av. Bisbe Campins, 3
07260 PORRERES
Tel. 971 16 80 38

EL CONREU I LA MANUFACTURA DEL LLI A PORRERES AL SEGLE XVI

Maria Barceló Crespi

El lli (*Linum usitatissimum*), també anomenat bri, és una planta herbàcia de la família de les linàcies. És popularment coneguda pel teixit que se n'elabora, a més d'aplicacions medicinals importants.

Se'n conrava als camps porrerencs essent els indrets més idonis les zones humides en general i a la vora dels torrents i síquies en particular. A les llars, no era gens rar trobar-hi tant la matèria primera com l'instrumental per manufacturar-la així com peces de roba confeccionades amb el lli.¹

El notari porrerenc Bernat Baulenes conservava *una alcolla de terra vella en què ha circa de tres almuts de lavor de li*, a l'entrada de ca seva; *quatorze massos de li sens pentinar e dotze serres de li pentinat* dins un vell cofre daurat, *setanta-y-bu cavalló de li trencat sens espadar* en un racó i *hun parell de calses de li velles*, tot en la cambra de dalt (1516).²

Vegi's alguns exemples del segle XVI entre els molts i molts documentats.

A la possessió de son Oms, hi havia *deu bercelles de li sembrat* (1563).³ Al rafal que habitava Onofre Garau i que era de Guillem Font, s'havien plantat *dues bercelles de levor de li* (1564).⁴ Aquest mateix any Rafel Gordiola estotjava *tres bercelles y mitge de levor de li* per sembrar.⁵ Joan Gelabert tenia una peça de terra que havia sembrat d'ordi i civada i *vuyt o nou almuts de levor de li* (1564).⁶ També al rafal de Joan Morlà, s'hi sembrà mig cortó de lli (1564).⁷ A l'hort de Mateu Jaume, situat entre el camí que de Porreres anava a Ciutat i el camí que anava a Sineu, hi havia *un tros de li sembrat que here quatre barcelles de sembradura* (1567).⁸ Rafel Font tenia *nou almuts de li sembrat lo quall li és molt dolent y curt* (1570).⁹ Guillem Barceló, àlies Banyeres, havia *quatre almuts de levor de li* (1570).¹⁰ Bernat Pocoví tenia quatre almuts de lli sembrat a la possessió d'en Valls (son Valls).¹¹ Bartomeu Barceló tenia a la possessió dels Moreis *une bercella de li sembrat* i a la possessió dels

Riquers una altra (1572).¹² Igualment, a la possessió de les Talaies de Jaume Rosselló plantaren *tres bercelles de levor de li* (1577).¹³

Una vegada s'efectuava la recollida, els brins es lligaven en feixos. La documentació també fa referència a cavallons, és a dir, el conjunt de deu garbes. Caterina, vídua de Bernat Xamena, tenia casa al carrer Nou i al corral acaramullava *tretze cavallons de li picat cens amerar* (1562).¹⁴ Guillem Mora, a l'entrada o porxo de ca seva acumulava *quetorze cavelons de li co és deu cavelons trencats y quatre cens trencar, tot bo* (1562).¹⁵

Seguia un procés que comprenia diverses fases com és ara trencar, picar, espadar, pentinar, amaran...

L'esmentada Caterina a l'entrada de ca seva guardava *unes tribes de spedar li i un trencador de li* (1562).¹⁶ En el rafal de Joan Morlà hi havia *tres trencadors de trencar li* dins l'estable (1564).¹⁷ Damià Bover, al reporxo, tenia *un trencador de trencar li*,

PORRERES - tlf. 971 64 73 16

vell (1566).¹⁸ A l'entrada del casat de la possessió de ses Talaies de Jaume Rosselló eren presents *quinze masos de li spedit que fonch vint liures de li i sis cavelons de li trencat sens spedar* (1577).¹⁹

Guillem Mesquida, àlies Nofre, en una cambra de ca seva guardava *tres cavelons de li picat* (1570).²⁰

Espadar consistia en tupar el lli amb l'espada (eina de fusta), després de bregar-lo, per fer-ne caure l'aresta. Bregar era batre'l amb les bregadores per trencar la canya i separar la fibra de la caramuixa.

Bartomeu Marimon guardava en una cambra de ca seva *deu liures de li bo y spedit* (1554).²¹ Al rafal de Joan Morlà hi havia *quetorze fexos de li cens spedar y brut en lo quall n-i ha de bo y de dolent que essent spedit ferà dos quintars de li* (1564).²² Guillem Mesquida, a la cuina, disposava de *un tribes de spedar li* (1565).²³ Antoni Sala tenia *quinze cavelons de li trencat sens spedar* (1572);²⁴ Pere Proença, *vint liures de li cens spedar* (1576);²⁵ Joan Sitjar, *sinc fexos de li cens spedar los qualls an pesat, axí com stan, sexante tres liures de li* (1580)²⁶ i Miquel Mora *un fex de li co és tres cavellons de li cens spedar* (1583).²⁷

Pentinar el lli suposava fer-lo passar pel pinte o puat, per desembullar-lo i netejar-lo de la borra i altres impureses. Gabriel Barceló, que tenia casa al carrer que anava de la plaça a l'església, guardava *vint-y-sis liures de li pentinat* i al celler *sis liures de li sens pentinar* (1543).²⁸

El lli s'amarava per poder procedir a obrar-lo de manera més fàcil.

A la casa de Gabriel Veny, a l'hora de fer inventari, es trobaren *set cavelons de li sens amerar* (1564).²⁹ A la possessió de Rafel Barceló, *deu cavelons de li ja amerat* (1572).³⁰ Miquel Mora posseïa *vint-y-un cavellons de li amerat cens trencar* (1583).³¹

El nom d'Amarador es trobava entre la microtoponímia local. A la possessió dita casa de Mestre Nadal, de Miquel Mesquida àlies Romeguera, hi havia una tanca dita *lo pou del Amaredor que són vuyt corterades de terre* (1577).³² D'altra banda, Pere Pau Celleres era propietari d'una peça de terra anomenada *Los Amaredors* (1579).³³

El 7 de novembre de 1512 el governador Miquel de Gurrea exposava que *a causa de amarar li en lochs propínquies de las vilas e parròquias de la dita part forana, molt sovint sa segueix e lo present any s-és seguit que la corrupció que fa lo li en les ayguos ont és amarat procura mala sanitat e diverses infirmitats*

als habitedós de dites vilas e parròquias lo que per negligència de aquells fins así és stat tolerat per esser lo dan universal e no particular haguda primer informació de metges e persones expertes que la putrefacció que fa lo dit li de las ayguos ont sa amera és sufficient sens altre medi donar mala sanitat a les persones vesinas dels lochs ont sa ameran los dits lins.

Per això ordenava uns capitols per a cada poble, que en el cas de Porreres deien així: *Haguda primer informació dels balle e jurats de la vila de Porreres dels lochs bont més comodament se pot amarar lo li de dita vila sens detriment dels habitedors de aquella, prohibeix, ordena e mana se spectacle e noble senyoria remoguts que d'equí avant no gosen ne presumesquen los habitedors de dita vila amarar li sinó a les tanques d'en Miquel Oliver, Joan Citgar e Miquel Pheliu que és aygo corrent luy de la vila quatre ballestades e*

per (...) dita ayguo en les matexes tanques ne mana presumesquen exugar lo dit li amarat que sia sinó en les dites tanques sots les dites penes e en forma desús dita applicadores. La pena o multa era de 20 sous i perdre el lli.³⁴

Fins temps actual ha perviscut el microtopònim, Els Amaradors, a la sortida del poble pel camí de Sant Joan, a la dreta tot just passat la síquia.³⁵

¹ BARCELÓ CRESPI, Maria; FERRÀ MARTORELL, Rafel; SERVERA SITJAR, Bartomeu: *Les possessions de Porreres. Estudi Històric*, Porreres, 1997, p. 36-37.

² ARM, Prot. P-561, f. 580r, 584r i 584v.

³ ARM, Prot. C-454, f. 218r.

⁴ ARM, Prot. C-254, f. 265r.

⁵ ARM, Prot. C-454, f. 271r.

⁶ ARM, Prot. C-454, f. 283v.

⁷ ARM, Prot. C-454, f. 291r.

⁸ ARM, Prot. C-454, f. 351r.

⁹ ARM, Prot. C-453, f. 26v-27r.

¹⁰ ARM, Prot. C-453, f. 71v.

¹¹ ARM, Prot. C-453, f. 86r.

¹² ARM, Prot. V-453, f. 135v.

¹³ ARM, Prot. C-453, f. 398r.

¹⁴ ARM, Prot. C-454, f. 150r.

¹⁵ ARM, Prot. C-454, f. 154v.

¹⁶ ARM, Prot. C-453, f. 147v.

¹⁷ ARM, Prot. C-454, f. 288r.

¹⁸ ARM, Prot. C-454, f. 395r.

¹⁹ ARM, Prot. C-453, f. 396v.

²⁰ ARM, Prot. C-453, f. 34v.

²¹ ARM, Prot. C-461, f. 146r.

²² ARM, Prot. C-454, f. 290r.

²³ ARM, Prot. C-454, f. 321v.

²⁴ ARM, Prot. C-453, f. 168v.

²⁵ ARM, Prot. C-453, f. 287v.

²⁶ ARM, Prot. C-459, f. 112r.

²⁷ ARM, Prot. C-459, f. 237r.

²⁸ ARM, Prot. M-878, f. 407r.

²⁹ ARM, Prot. C-454, f. 303v.

³⁰ ARM, Prot. C-453, f. 139r.

³¹ ARM, Prot. C-459, f. 237r.

³² ARM, Prot. C-453, f. 358v.

³³ ARM, Prot. C-453, f. 455r.

³⁴ ARM, Su. 46, f. 130v.

³⁵ Informació oral d'Àngela Crespi Sitjar (*1923-†2014) i de Maria Font Lliteres (*1921).

Barbara-Art
DECORACIÓ - ANTIC

Gabriel Cortés

MESTRE ARTESÀ LLAUNER

FANALS MALLORQUINS - RESTAURACIÓ DE METALLS

Pl Molí de n'AMENQUAL, 10 - Telèfon i Fax 971 64 72 41 - 07260 PORRERES

AL SENYOR JOAN BARCELÓ BAUÇÀ, PORTAVEU DE MÉS PER PORRERES

Joan Barceló, *Capeller*, redactor de la secció Sabeu que...

Benvolgut senyor:

Em plau adreçar-me a vos per tal d'atendre la seva sol·licitud «d'un comentari sobre quin tipus d'oposició hauria de prendre com a referència» el seu grup. D'acord, però permeti'm —per evitar malentesos— aprofitar l'avinentsa per fer algunes apreciacions i puntualitzacions que crec oportunes.

A l'encapçalament de la seva queixa, suposeu que el meu comentari podria perjudicar l'opinió que puguin tenir les porrerenques i els porrerencs envers la vostra honorable tasca opositora a la Sala, i les seves paraules podrien induir erròniament a pensar que un servidor, malintencionadament o sense voler, ha volgut perjudicar la imatge del vostre partit. Res més lluny de la realitat, creieu-me. Ans el contrari, l'única intenció era la d'esperonar **tots els grups** de l'oposició, encara que som conscient que davant la còmoda majoria que disposa la senyora batlessa, amb el seu fort i ben arrelat PI al darre- ra, fa mal batallar.

L'oposició, com la honradesa de la dona del César, a més de ser-ho ho ha de parèixer. Vull dir que per a treure profit del vostre treball a l'oposició i amb vistes a millorar resultats en propers comicis, cal que el poble conegui les seves iniciatives. Aquest —i no un altre— era el veritable sentit del, segons vostès, «frívol» comentari. Per ventura no em vaig expressar correctament, o que ho agafàreu pel cap que crema, o les dues coses alhora. Mea culpa! Encara que no l'entengui, respecto el vostre posicionament.

Llàstima que només el seu grup ha donat senyals de vida. Els altres, per desgràcia, ni hi són, ni se'ls espera. Ara bé, vull creure que vosaltres, a més d'entendre l'esperit irònic de la secció —encara que la vostra reacció pugui fer pensar el contrari— dedueixo que també heu entès, en certa manera, la intenció del meu comentari, ja que des de la publicació del Sabeu que... al Llum d'Oli 145 del mes d'abril, MÉS PER PORRERES ha publicat 4 números del seu nou butlletí informatiu «El Foli», precisament per a donar a conèixer al poble la seva feina a

l'Ajuntament. Casualitat? No ho sé. De totes maneres, enhorabona!

Per altra banda, no ho dubti, no he assistit presencialment a cap ple. I ho sap. Tant vostè com jo estarem d'acord en què gran part de les sessions plenàries solen ser —amb algunes excepcions i encara que interessants— molt ensopides. Malgrat tot, gràcies a *Porrreres TV* i al web de l'Ajuntament he pogut seguir els plens i consultar les actes, cosa que, ho confesso, he aprofitat en algunes ocasions per a confeccionar alguns Sabeu que...

En el que no estam d'acord és que la vostra tasca d'oposició, tot i ser punyent i molt respectable, sigui tan «fèrria» com voleu suposar, i molt manco fins al punt que us imagineu que pugui incomodar l'equip de govern. Sincerament, no m'han arribat aquests rumors.

Demaneu a un humil redactor, al punt 3 de la vostra missiva, que els faci algun comentari sobre «quina mena d'oposició hauríeu de prendre com a referència». Ho pregunta seriosament, senyor Barceló? Imaginin per un moment la befa que n'hauríem fet si la senyora batlessa, quan he criticat irònicament i reiterada la seva gestió i la del seu equip de govern des dels Sabeu que..., m'hagués sol·licitat públicament unes indicacions sobre quin model de govern haurien de prendre com a referència. Què hauríeu pensat? Què hauríeu dit? Com hauríeu reaccionat? De ben segur que ho hauríeu aprofitat, com a mínim, per atacar la manca d'idees i de recursos del partit governant. Jo, de moment, me'n guardaré ben bé prou de donar cap tipus de consigna a ningú. Tal volta, això seria objecte d'un altre debat que de moment, i per manca d'espai, ara no toca, però que quedo obert, si cal, a debatre en una propera ocasió.

I per acabar, un apunt final: no intenteu mesclar i confondre el *Llum d'Oli* amb l'opinió d'un servidor, que només representa el seu particular punt de vista.

Sobre la valoració que faran les porrerenques i els porrerencs del seu esforç i la seva tasca a l'oposició, ja ho veurem d'aquí a tres anys. El poble té la paraula.

Atentament,

LA REBEL·LIÓ PORRERENCA DEL 1918 CONTRA LA MANCA DE QUEVIURES

Joan Barceló i Bauçà

No ha estat un fet inèdit dins la nostra societat la manca de queviures necessaris per a la vida. Ni la fam tampoc. A Porreres, aquesta mancança ha estat molt present, fins i tot durant els segles XIX i XX. La primera Guerra Mundial (1914-1918) va afectar profundament l'economia mallorquina, en el context d'una crisi generalitzada influïda pels efectes d'aquella guerra. La crisi motivaria uns esclats socials per l'escassetat de blats i farines que tengueren regirat tot el galliner comercial i industrial de Mallorca. La manca de subsistències conduïa a l'especulació i tot allò derivà en conflictes forts a tot l'Estat. La nostra vila no en va ser una excepció a aquests episodis i el 1918 va viure unes protestes que, tot i això, quedaren ofegades a les hemeroteques.

Les conseqüències d'aquella gran guerra funesta

Feia quatre anys que el comerç espanyol era extremadament lucratiu. Aquell any s'esperava que les Balears produïssin unes 64.000 tones de blat i ordi, segons les estimacions dels enginyers agrònoms, però la perllongada sequera de l'estiu derivà en una preocupant manca de blat i conseqüentment de farina. A continuació, l'escassetat de llegums, llet i altres articles va ser el detonant dels conflictes. Els diaris de l'època parlaven clarament de fam.

A les ciutats espanyoles aquest malaurat problema no permetia albi-

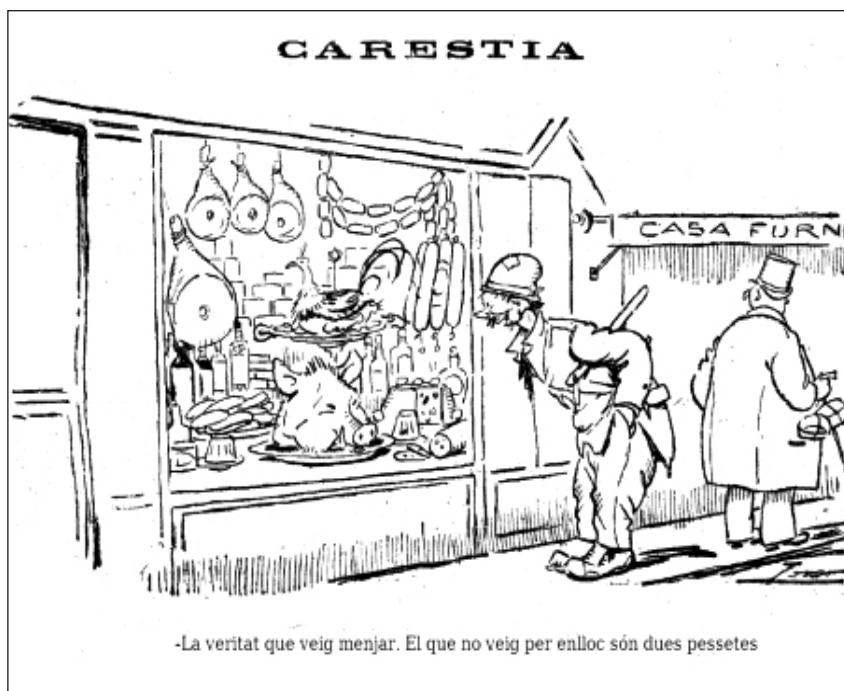

*La primera Guerra Mundial (1914-1918)
va afectar profundament l'economia mallorquina*

rar la solució salvadora. L'especulació es va desfermar en un joc funest d'egoïsmes i d'ansies de diners que amb ocasió de la guerra semblaven pertorbar les consciències d'una minoria que somiava en l'acreixement dels seus capitals.

Les classes rurals, per altra banda, intentaven portar diversos tipus de mercaderies de subsistència als emmagrims mercats. I sorgiren les lluites, arribant al cost de vides humanes. No tenien altre objectiu que rebel·lar-se contra la carestia de la vida, de manera especial en els

articles de primera necessitat, per tractar d'evitar un nou període de fam. A la vista del caire que prenién els esdeveniments, per tal de restablir l'ordre, varen ser aquarterades les tropes. Es formaren tumults, apagats per les forces de l'exèrcit i la guàrdia civil. S'assaltaren trens i l'advertiment dels forners no va tardar a arribar. Amenaçaren amb el tancament dels seus obradors i en ser baixa en la contribució, adduint que no podien elaborar el pa al preu que es demanava. La pressió va motivar que es rebaixés el preu del pa, esgotant-se les existències.

Malgrat no perdre l'humor, els diaris de l'època parlaven clarament de fam

Els estralls de la guerra, fa un segle, semblaven no tenir límits. El 1918 va ser el de l'epidèmia de grip, una de les pandèmies més letals de la història, que va matar milions de persones a tot el món. La crisi, provocada per la reassignació de recursos en els països europeus per a la producció d'equipament bèl·lic, així com les dificultats de transport ocasionades per la guerra, produí el bloqueig del comerç de grans. Durant la conflagració, les exportacions gairebé cessaren també per la recurrència de les males collites. Rússia, com a conseqüència de la revolució de l'any anterior, va deixar d'exportar. El govern britànic no estava solament preocupat per aconseguir un adequat proveïment de cereals per a Gran Bretanya, sinó també per impedir que Alemanya l'obtingués. El 1922 el blat va aconseguir el preu més alt d'aquells anys, en gran mesura, com a resultat de les males collites. L'augment de la demanda, en plena conjuntura bèl·lica, va generar una renovada vigència de l'especulació.

Mallorca, una vegada més, no en sortia del parany.

Manifestació a Porreres

A Palma, el regidor socialista Llorenç Bisbal va exigir gestions per l'abaratiment dels articles de primera necessitat i seguint l'exemple d'altres ajuntaments demanà que es confiscàs i repartís el blat disponible per tal d'impedir les exportacions, en tant que no s'asseguràs l'abastiment de les farineres.

A Porreres, en el mes d'agost del 1918, els veïns convocaren i organitzaren una manifestació per tal d'oposar-se al fet que els acaparadors se'n duguessin del poble una important partida de sacs de blat. El batle, Joan Barceló Feliu, per evitar un conflicte d'ordre públic, prohibí la sortida momentània del cereal i donà compte del cas al governador, que confirmà l'ordre prohibitiva.

Bar Pub
ES FAROLET

**jaume
sastre
soler SL**
materials de construcció

ceràmiques i gres bigues imitació fusta
ciments saques aïllants canonades
lloguer de minicontenidors (Servei a domicili)

CARRER NOU, S/N
(SORTIDA CTRA. PORRERES-VILAFRANCA)
07260 - PORRERES
TEL. I FAX: 971 647102

LA “DESTRUCCIÓ” DE PORRERA

Francesc Delpueyo Aceña

Sabies que Porrera fou completament arrasada pels absolutistes a la primera meitat del segle XIX? Porrera ha tingut moments molt fructífers i de gran importància durant la seva història: per exemple, a principis del mateix segle XIX, amb l'increment de la gran demanda de vi i aiguardent; també, la resistent i victoriosa lluita contra els francesos (tropes napoleòniques) el 1811; o, posteriorment, passada la segona meitat del mateix segle, quan França patí directament la fil·loxera provocant de nou la gran demanada del seu producte estrella i l'increment demogràfic a la zona. Així doncs, aquests serien alguns casos dels moments més lluminosos o significatius per a la vila de Porrera on, malauradament, no tot sempre fou alegria i prosperitat.

Durant el període del Trienni Liberal (1820-1823), a Porrera succeïren molts i diversos fets convulsos; en general, durant tot el segle XIX l'ambient sempre fou molt revoltós... i no sols al petit poble, sinó arreu de Catalunya. Però tornant al nostre poble de la comarca del Priorat, que qui més qui menys n'ha sentit parlar una mica, a aquest li succeí un fet desastrós i que sempre portaria a la memòria a partir d'aquell fatídic moment: l'11 de juliol de 1822, la Vall de la Por va passar a ser una muntanya de cendres.

Pels qui no n'hagin escoltat ni llegit mai res sobre Porrera, o pels que no sàpiguen de què va aquesta història, ara podran començar a profunditzar una mica sobre el dolor que la població d'aquell moment visqué. I, també, per descomptat, podrem començar a entendre perquè Porrera fou una “población más rebeltoza que ninguna otra de Cataluña” (paraules de Josep Simó, extretes dels seus fragments, a *Crònica de Porrera*).

Havien passat relativament pocs anys de la Guerra del Francès (1808-1814), per alguns Guerra de la Independència Espanyola, amb l'entrada de Napoleó a la península Ibèrica amb l'objectiu d'envair-la. Les persones de Porrera, en aquells moments, ja havien demostrat de quin peu calçaven lluitant contra els francesos. Per altra banda, també faltaven pocs anys per la primera Guerra Carlina (1833-1840). Porrera, si una particularitat tingué i ha tingut sempre, són els seus ideals liberals i principis revolucionaris. A més a més, la milícia tingué una certa i real importància i una forta vinculació amb aquesta vila. Els habitants de Porrera, que com he dit des de bon començament es posicionaren a favor

dels liberals, a diferència de molts pobles del voltant, per no dir la gran majoria, més aviat afins al carlisme, doncs patiren certes repercussions negatives a causa del seu posicionament polític.

Les persones de Porrera es veieren atacades per una “crisi de subsistències i el desacord amb les solucions burgeses de reforma del govern” (Anguera, 1985), i, com a conseqüència, hi va haver un malestar popular. Com he dit, eren temps bastant difícils. Si a tot li sumem la forta sequera de 1822 o que no tothom estava a favor del liberalisme, la cosa encara es complicava més. El clero, conservador i sempre afí al carlisme, era el primer a manifestar que tots els mals que vinguessin eren un càstig diví per haver adoptat aquell sistema de Govern que s'estava vivint; s'ha de pensar que ells preferien el sistema absolutista. Tots aquests factors dificultaven la vida del moment.

Els milicians de Porrera, contra tots els aixecaments que anaven succeint per la zona, sortiren diverses vegades del poble. Amb la lectura dels textos dels germans Simó, podem observar els victoriosos enfrontaments de la milícia de Porrera contra els facciosos diverses vegades. Però no

Porrera (Font: wikimapia.org)

(els recursos i municions s'acabaren prohibint així la funesta però heroica defensa del poble), l'11 de juliol de 1822 el poble fou completament destruït. Paraules del mateix Joan Simó, expressen que les flames ben aviat sortiren de més de dues-centes cases a la vegada. A partir de la versió completa dels germans Simó, dels seus textos, podem llegir el sofriment del poble davant d'aquell succés: “para los habitantes de Porrera se ha hecho de funesto recuerdo”. Com podem suposar, aquest succés provocà la immediata conversió al liberalisme dels habitants de Porrera.

Amb poc temps, la major part de la gent del poble, refugiada a la

sempre fou tan bonic. “La permanent mobilitat de la milícia porrerenca tenia com a conseqüència de deixar múltiples vegades el poble abandonat a la sort dels pocs que hi restaven” (Anguera, 1985). Clar, com podem observar, si a la majoria dels pobles del voltant predominava el pensament tradicionalista, a més a més de sumar-hi “l'odi creixent de les partides ultrarealistes”, doncs el resultat podia ser desastrós; el qual ho va ser.

El 8 de juliol de 1822, més o menys 1.500 homes, provinents de la unió dels revoltats de bastants pobles de l'entorn i de les partides estructurades del Solà de l'Aleixar, juntament amb el Miralles de la Palma i el Mitjagalta de Montblanc, van acampar prop de Porrera. L'objectiu era ocupar la vila i, per tant, fer desaparèixer la milícia que tant els molestava. En un primer moment, els de Porrera tingueren avantatge i la paella pel mànec. Però, com de forma paral·lela als combats succeí una divisió al poble, anant així alguns a la facció, la sort canvia ràpidament de bàndol. Tota aquesta fractura social féu donar avantatge, en tots els sentits, als assaltants de Porrera.

El resultat? La vila fou incendiada i, gairebé tota, reduïda a cendres. Els facciosos, sense contemplacions, mataren a tots aquells que no fugiren i, els que ho feren, marxaren a Reus, una de les ciutats liberals del moment. Amb l'abandonament dels milicians, que no pogueren aguantar la situació

Vila de Reus, formaren un batalló de milícia posterior; sempre tenint en compte que alguns anaren a la facció. Per una banda, hi va haver aquesta permanència en l'activitat bèl·lica o diverses accions de guerra des de la milícia. Motius? No seria estrany pensar que les ganes de venjança contra l'enemic estaven molt presents; i els que tingueren la fortuna d'haver fugit volien complir-la. Per altra banda, el servei a la milícia no era gratuït, sinó recompensat econòmicament. D'aquesta manera, els habitants porrerencs obtenien uns ingressos (per pocs que fossin) per a poder sobreviure en aquells moments i temps tan difícils.

Finalment, a marxes forçoses, les coses s'anirien posant al seu lloc. Però els maldecaps i rebomboris del segle XIX no acabaren aquí, on encara quedaven dues terceres parts d'un segle ple de guerres i bruscos canvis polítics.

Bibliografia de referència:

- Anguera, Pere; Milà, Joan. *Lliure poble de Porrera*, Ajuntament de Porrera, Porrera, 1985.
- Simó i Serres, Josep. *Crònica de Porrera 1865*, Ajuntament de Porrera, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Arxiu Comarcal del Priorat, Porrera, Barcelona, 2008.

ENTREVISTA A NA NEZHA

Mateu Català Horrach

No fa molt, un grup de joves anàrem de viatge al Marroc cosa que creà un seguit, com sòl passar, d'opinions ben diferents, algunes que mostraven la por a la desconeixença, d'altres l'admiració dels més encuriosits i d'altres els típics prejudicis xenòfobs que, desgraciadament, encara són els més comuns a la nostra societat.

Personalment, encarava aquest viatge com un més a la vida però amb la diferència que ho feia amb un bon grat dels meus companys, cosa que el convertia en més emocionant i, a més, al Marroc, un país de contrastos que té la façana mirant a Europa però la cuina a l'Àfrica més tradicional.

Allà vaig poder descobrir els amazics, i us demanareu: Qui són aquests? Jo tampoc en sabia massa coses abans de partir, de fet, no els coneixia ni amb aquest nom, sempre els hem anomenat berbers. Us sona? Segur que sí, aquests formen la gran majoria dels marroquins que resideixen a Mallorca. Durant el viatge vàrem compartir hores i hores i quilòmetres i quilòmetres amb en Hakim, un jove de Nador, capital amaziga del Rif. Aquest ens va ajudar a entendre tot allò que veien els nostres ulls. De tot allò que coneguèrem, el que més em va fascinar va ser l'estructura social del Marroc, sabíeu que en aquest país hi conviuen dues cultures? Que aquestes parlen dues llengües tan diferents com les seves cultures i que, anys enrere, segles, practicaven religions diferents? Doncs sí, per sort, no som l'únic estat del món on la pluriculturalitat existeix. En aquest cas, però, les desigualtats socials són extremadament notòries entre ells.

A mode de resum i per contextualitzar-ho tot plegat, us contaré que fa aproximadament 1000 anys arribaren al nord d'Àfrica pastors àrabs provinents de l'actual Aràbia. Amb ells duïen la fe musulmana representada en forma de llibre, l'Alcorà, i escrit en la seva llengua sagrada, l'àrab. Els habitants de la zona, els amazics, que vivien en comunitats petites i gairebé independents entre elles, patiren dos processos: la islamització, pel que fa la religió i l'arabització, pel que fa a la llengua. Aquest procés va durar segles, de fet, encara no ha arribat a tot arreu.

La zona del Marroc, tal i com la coneixem avui en dia,

Port d'Essaouira, costa atlàntica

s'ha vist en constants transformacions frontereres a causa dels enfrontaments entre les dinasties més poderoses del territori. Per resumir-ho encara més, cal saber que les preses de poder més recents han estat en mans de les famílies nobles àrabs, les quals sempre han afavorit aquesta comunitat, deixant de banda el món amazic. Avui dia trobam un estat dividit entre dues cultures. Aquesta separació, també social, ha causat l'empobriment de les zones amazigues ja que en aquestes la inversió en educació, sanitat o en temes socials és gairebé nul·la i, en conseqüència de tot plegat, les sortides laborals també. Cosa que ha provocat, des de fa dècades, l'emigració d'aquest poble, sobretot de la gent del Rif, a països occidentals.

A continuació, us present a na Nezha, una jove de Porreres de pares amazics.

On vares néixer Nezha, a Mallorca?

No, vaig néixer a Nador, un poble de la costa mediterrània del Marroc, a la zona del Rif. Però des dels tres anys visc a Porreres, sempre he viscut a Porreres, em sent de Porreres. Quan vaig al Marroc a veure la meva família me sent com una turista.

Xerres molt bé el català, es nota que ets de Porreres, ets una imatge viva d'allò que diuen de les porrerenques, que ni es vinclen ni es trenquen. M'imagín que has anat a l'escola de Porreres, no?

(Riu) Sí, sempre, a l'Escola Nova. I sí, xerr millor el català o el castellà que la meua llengua.

Quines llengües parles? Les saps escriure totes?

Unes quantes, gràcies als meus pares conec tres llengües més. Aquí he après el català, el castellà i més o menys l'anglès, i els meus pares m'han ensenyat el francès, l'àrab i l'amazic, la meua llengua materna. Però les dues darreres tan sols les sé xerrar. Quan era petita els meus pares m'apuntaven a escoles d'estiu al Rif perquè aprenguéssim més coses de la meua llengua i cultura i també l'escriptura àrab, però en aquell moment no em vaig interessar prou. Ara em sent fatal, no poder escriure ni llegir en àrab és frustrant però no tenir ni alfabet ni gramàtica de la meua llengua materna encara ho és més.

Com?

Sí, és així, per desgràcia l'amazic és una llengua que segles enrere, s. III, va crear un tipus d'alfabet però que no va arribar a tot arreu i amb els anys es va perdre. Ara s'intenta recuperar però, en general, és una llengua oral que s'ha transmès de generació en generació i a casa, a la intimitat. La llengua escrita, de l'administració i de cohesió del Marroc és l'àrab o el francès.

T'has sentit acollida a Porreres?

No sempre m'he sentit integrada, jo veng d'un altre país i sempre costa més relacionar-se. Quan sóc a ca meua visc

a un altre món, jo tenc una altra cultura i quan surt he de canviar totalment el xip per establir-me. La sort va ser que vaig arribar a Mallorca de ben petita i, com ja he dit, conec més els quefers de Mallorca que de la meua terra. Ara bé, des del primer moment la gent de Porreres ha estat molt simpàtica amb tota la família, el primer dia ja hi havia les veïnades que ens volien ajudar amb tot. Jo mai he pensat si he estat bé o malament, simplement he viscut a Porreres com un altra persona. També vull afegir que vàrem ser la primera família marroquí que va arribar al poble i érem una cosa curiosa, per descobrir. Però, ara que hi ha més immigració pens que ja no hi ha tanta acceptació amb els nousvinguts.

La teua situació és ben característica. Tens una postura central entre dues cultures ben diferents, o no. També et relaciones amb els nousvinguts?

Sí, clar, jo em duc bé amb tot el món.

Entre ells hi ha connexió?

Com t'ho diria, si entre mallorquins trobau que hi ha diferències també suma-hi les diferències que tenim al Marroc entre amazics i àrabs. Per sort tenc companys de tot tipus, però sí que és vera que per motius culturals o socials, com tothom en aquest món, sent més proximitat amb uns que amb els altres. Ara bé, entre ells no hi ha tanta relació, per no dir nul·la, em referesc entre aquests dos grups, marroquins i mallorquins. Cosa que seria ben igual al Marroc entre amazics i àrabs, però que per qüestions de la vida aquí estan més junts.

Ara que conec més sobre la teua cultura m'agradaria haver-ne sabut més coses fa temps, és una llàstima que no hi hagi més intercanvis a l'escola o als pobles. Què en penses tu? Ho has provat alguna vegada?

(Riu) A tu et pareix que essent la persona més apartada de l'escola em giraré al meu company i li diré: «Hola som na Nezha i som del Rif, la meua llengua i cultura són l'amazic, que no és el mateix que l'àrab, però que els àrabs, que també són musulmans com la meua família, també viuen al Marroc». Ni de conya. Ara sí que pens que seria una cosa molt divertida i essencial per a la cohesió de tots. Ara tenc les idees més clares, tant d'aquí com d'allà. Però quan era petita no sé fins a quin punt m'haguessin escoltat si hagués dit tot això, mestres i companys. Hi ha

una desconexió molta gran pel que fa als amazics, que, de fet, ets el primer mallorquí que xerra d'amazics i no de berbers. Tot això no m'ha llevat mai les ganes de compartir la meua cultura amb tothom.

Què en penses de la religió musulmana, tu ets creient?

Sincerament, no he tengut una educació familiar basada en la religió però no deix de ser creient. Seguesc les festivitats, com el ramadà, com tots els amazics, ho tenc a casa i m'agrada practicar la meua cultura, sempre i quan aquesta em respecti a mi. El meus pares sempre m'han dit que ha de valer la pena el viatge que varen fer per arribar fins aquí, ells volen que jo estudiï i tengui una vida més fàcil que la seva, i la religió no ha de ser un impediment per tot això, però sí que cal saber d'on venim, ja que sense saber això no podem ser la persona que realment som.

Sempre es diu que la dona està oprimida als països islàmics, què en penses?

És un tema complicat, en diferents graus la dona està oprimida a tot arreu. Allò que no m'agrada són les comparacions, al Rif la lluita de gènere és una i ha de tenir un grau diferent a la lluita que es duu a terme aquí, el que és cert és que hi ha una acceptació a tot arreu per part d'homes i dones d'allò que fan i deixen fer.

M'has comentat que fas feina, t'ha costat trobar aquesta feina a Mallorca?

Gens, he seguit les passes que fa tothom per trobar feina i això m'ompl, sincerament estic molt contenta amb aquest tema. Només vull afegir una coseta, el fet de no dur el *hijab* -el mocador del cap- m'ha obert més les portes. Dic això perquè tenc companyes que no han tengut la mateixa sort que jo. Pens que aquest fet no hauria de ser un problema a l'hora de trobar feina, sobretot de cara al públic, si tenen els estudis necessaris ja hauria de bastar, com passa a països com França o Anglaterra on et trobes dones amb el *hijab* a l'administració pública. I tornant al tema de la dona, saps per què duen aquest mocador? Evidentment hi ha gent que està obligada a dur-lo però també n'hi ha molta que no, per això, si vivim en un país lliure, abans de moure'ns per prejudicis hem de conèixer aquella persona, ja que el mocador és una vesti-

menta més. A causa de la colonització del Nord d'Àfrica i la globalització, moltes musulmanes decideixen posar-se'l per una simple qüestió d'identitat, la llargària o la col·locació d'aquest depèn de la zona que siguis. Ah! I no s'ha de confondre el *hijab*, del *burqa*, del *xador* o del *niqab*.

Què en penses del conflicte saharauí?

Si un poble ha de garantir les seves necessitats bàsiques essent independent, ha de ser independent, sense que ningú hagi de decidir el seu futur per ells. De fet, sent una certa admiració pels saharauis ja que són un poble molt dinàmic, que es mouen molt i que molta gent coneix els seus quefers i, per tant, empatitza amb la seva lluita. M'agradaria que pels rifenys fossin un exemple a seguir.

Donada per acabada l'entrevista, queda obert l'espai a la reflexió. Però sense haver tractat de fons molts de temes és difícil poder arribar a cap conclusió. Personalment, el que m'ha fet pensar aquest treball és l'increïble desconeixement que tenim sobre els nostres veïnats, ja siguin amazics, txecs o escandinaus. No som uns pobles tan grans com perquè hi hagi aquests abismes entre nosaltres. És ridícul pensar que he compartit aula tota la meua infància amb amazics i fins avui no he après a dir ni 'bon dia'. En canvi, atesa la percepció vertical que tenim del món, sí que sabem coses del francès, tot i que no sigui una societat que a Vilafranca hi tengui molta tirada. Conèixer les diferents societats del Nord d'Àfrica és una eina clau per combatre la islamofòbia i d'altres prejudicis que s'estan estenent per Europa.

Azrou, Atlas Mitjà

SABEU QUÈ...

Joan Barceló, *Capeller*

Sabeu que... el PP i el PSOE a la fi s'han posat d'acord? En un poble de Cáceres votaren a favor de nomenar "Alcaldesa Perpétua" a ... "la Virgen de las Angustias". *Olé tu!!*

Sabeu que... els continguts d'alguns programes (d'IB3 ràdio i TV) a més de ser penosos, la fonètica i vocalització d'alguns locutors/res segueix fent empegueir? *Lamentable. I ara, per afegitó, s'han quedat sense servei d'assessorament lingüístic.*

Sabeu que... la corrupció política del PP va desbancar al turisme com a primera indústria a Balears? *És que aquest PP nostre és altament competitiu. Són uns cracs!!*

Sabeu que... "la caixa ràpida" de La Caixa de Porreres, a vegades és més lenta que la justícia? *Desesperant!!*

Sabeu que... alguns actes de les festes de Sant Roc brillaren per la seva desorganització? Per exemple, el "Xancles, pedals i espartenyets" de dia 12 horabaixa. *Un descontrol total!!*

Sabeu que... a partir de l'any vinent (i amb permís del *Felipó*) tots els súbdits de la corona tendran dret a visitar parcialment els jardins de Marivent? *Als qui hi aneu, alerta amb "les paparres", sobre tot a l'estiu.*

Sabeu que... en un reportatge del diari ARA sobre les neofestes dels pobles del Pla (el Much de Sineu, l'Embala't de Sencelles, les Clovelles de Petra, la Revolta de Vilafranca...) s'oblidaren de l'Ensaïmada de Sant Roquet de Porreres? I això que és la degana de totes aquestes festes. *Són uns indocumentats!!*

Sabeu que... la celebració del 12 de setembre d'enguany han tornat a ser penosa? I això que des del Consell de Mallorca digueren que s'havia de replantejar la festa, s'havia de cercar una altra data, i bla,bla,bla... *Després d'un any, estam allà mateix. I tira milles!!*

Sabeu que... la política energètica del govern espanyol grava fiscalment i desincentiva la instal·lació d'energies renovables als particulars? *I nosaltres beneïts que els seguim el "corrent".*

Sabeu que... n'hi ha que quan van al Centre de Salut, per no haver de caminar quatre passes, ocupen il·legalment les places d'aparcament destinades als discapacitats? *Molta barra i poca vergonya que tenen alguns...!!*

Sabeu que... a la pàgina 14 del programa de les passades festes de Sant Roc es va cometre un greu atemptat lingüístic, davant la passivitat i tolerància de les

autoritats municipals? *Hem tingut notícies de que fins i tot els partidaris de "sa llengo balèa" hi varen baver de posar els cinc sentits per desxifrar-bo.*

Sabeu que... fa prop de quaranta anys (1977), a Campanet, exhumaren el cos del *metge Julià*, assassinat pel feixistes l'any 1936? *Sense Llei de fosses, ni Comissions, ni res de tot això. Només amb coratge i voluntat política.*

Sabeu que... el Bisbe Salinas, per un assumpte de faldilles, s'ha vist obligat a renunciar al seu càrrec? *Va forterró ell!! I llavors prediquen castedat. Jesús, Bon jesuset!!*

Sabeu que... els governants espanyols no tenen *dallons* de posar les urnes perquè el poble català decideixi democràticament el seu futur? *Idò... O és que no són tan "matxotes" com diuen? Estan acollonats!!*

Sabeu que... no aprofitaré aquesta secció per a criticar el Conseller de turisme? *I això que no fan pagar res. Ja du un bon viatge el pobre.*

Sabeu que... l'Estat espanyol desitja el pitjor pels ciutadans de Catalunya i els vol tan de mal, que els obliga a ser espanyols sí o sí? *Vaja un càstig!! Mirau que bo són de cruels.*

Sabeu que... els rojos ho tenen molt, però que molt, fotut? Han de lluitar contra la dreta conservadora/totalitària i, a més, contra la dreta (suposadament) socialista. *Són com una plaga. Hi ha franquistes per tot arreu!!*

Sabeu que... aquesta meravellosa democràcia que patim ens porta directes cap a la desfeta final? *I que voleu? Amb aquest personal.*

Sabeu que... hi ha alguns nostàlgics que els fa molta il·lusió tornar entrar a Barcelona per la Diagonal? *..... Vol - verán - ban - de - ras vic - toriooooo osas, !! Si no ho creieu, demanau-bo al camarada Martín Villa.*

Sabeu que... els cappares del PSOE s'han llevat definitivament la disfressa socialista i a davall ha aparegut un fatxa? *Una plaga.*

Sabeu que... al final no hi haurà eleccions per a Nadal? *Quina ràbia. Amb el que m'agrada anar a votar. Llàstima.*

Sabeu que... la Presidenta Armengol per ventura haurà de fer les maletes? *I no serà per anar de viatge*

GLOSÀRIUM XXVIII

Joan Barceló, *Fusteret*

Per si hi hagués eleccions

Quan s'acosti el Nadal
al betlem que jo faré,
enguany també hi posaré
un col·legi electoral.

Si no hi ha govern, no m'espanta.
Si no hi ha president, millor.
Demòcrata per convicció,
anar a votar... M'encanta!!!

Té raó. Ja em diu ma mare:
-Vota amb coneixement,
si no vols un president
amb la cara de ciment
com es que hem tengut fins ara.

L'espectacle és depressiu
i ens volen desanimar.
Malgrat, anirem a votar,
tant si és hivern com estiu.

A l'estiu guanyà el PP
i encara no hi ha govern.
Si votau aquest hivern,
procurau fer-ho més bé
o el tema es farà etern.
Que amb aquests carabassots,
ni que els matessin a tocs
impossible fer govern:
mai s'han duit bé bons al·lots
i el Dimoni de l'infern.

Per si hi ha investidura

He hagut de canviar el glosat
pensant que hi hauria eleccions,
però veig que anava errat
i el PSOE l'ha cagat
abaixant-se els calçons.

Diuen que s'abstindran
per fer en Rajoy president.
Crec que s'equivocaran.
No veuen que avalaran
un presumpte delinqüent?

Mira que ho són de cretins.
Són més curts que els mallorquins
aquests putes socialistes.
Deixar comandar els franquistes,
que foren els seus botxins!!!

Una altra legislatura
serà mala d'aguantar.
I m'emprenya i em sulfura
que un "tío" amb la cara dura
ens hagi de governar.

Els de PODEM han pres nota
i han avisat na Francina:
"Si el PSOE vol ser patriota
i al final fica la pota,
serà la teva ruïna".

LLEGEIX LLUM D'OLI

L'ANARQUIA DE LES FLORS

Jaume Rosselló Tomàs

Les flors que no tenen nom
respiren elegants, sensuals i úniques,
no envegen aromes ni colors
a les ja catalogades als tractats de botànica
en llatí, llengües èlfiques o ètniques.

Les gotes d'aigua no pertanyen fermades
a cap oceà, ni a cap riu o recipient de vidre antic
sense nom ni consciència d'estructura molecular.
Ens banyen el cos, per dins i per fora
fins al darrer racó de l'ànima,
viatgen pel cel disfressades de somnis
... és tot tant senzill.

Els sentiments, teus, meus, de la gent o del temps,
bateguen sense por al costat de l'infinit,
allà on la vida i la mort es besen.
Sentiments amb noms, aromes, colors,
que pertanyen al bé, al mal, l'amor, l'odi
tristesa, solitud, tendresa, enyorança...

Els sentiments que no tenen nom,
respiren elegants, sensuals i únics
em confonen, no sé que dir..
m'omplen el cor i em somriuen,
amb la darrera llàgrima que passeig.

T'INTERESSA!!!

Si voleu consultar números anteriors de la nostra revista, al blog de l'Agrupació Cultural, apartat *Llum d'Oli* hi trobareu:

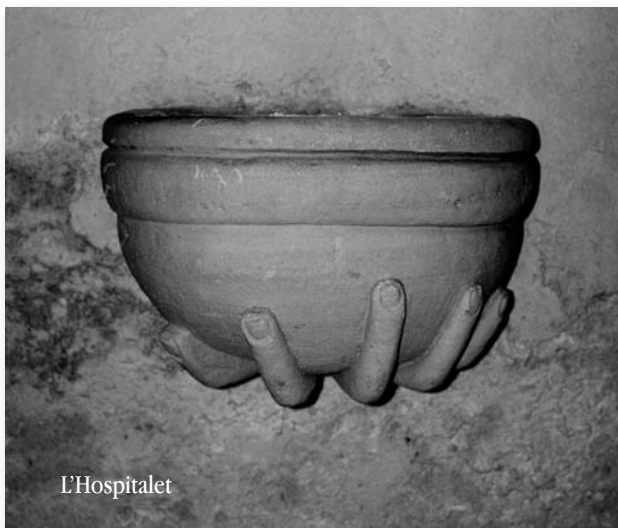
Revista Llum d'Oli en format digital.

Enllaç amb la biblioteca digital de la UIB, on hi podreu trobar altres números més antics.

www.agrupacioculturalporreres.blogspot.com

RACONS DE PORRERES

Xisco Servera

L'Hospitalet

Celler Can Feliu

X TROBADA DE REVISTES DE PREMSA FORANA LLUC: EL COR DE MALLORCA

Text i fotografies: Associació de Premsa Forana de Mallorca

El Santuari de Lluc i la revista Comunicació Lluc, foren els amfitrions de la X trobada de revistes de Premsa Forana, el passat dissabte dia 10 de setembre.

Concentrades quinze publicacions a les 10,30 h. a la plaça dels pelegrins, amb 35 persones representant la premsa forana de Mallorca, ens donà la benvinguda el Prior de Lluc, el pare Ricard Janer, junt al director de la revista Lluc, Pere Fullana.

Seguidament, tant el pare Janer, com Pere Fullana i el pare Manuel Soler, junt als diferents col·laboradors del Santuari de Lluc, explicaren el Pla de dinamització religiosa, cultural i ambiental del Santuari, parlant entre altres coses de: la imponent basílica, les visites didàctiques per a grups, els acolliments durant tot l'any, les marxes a peu tant des des Güell com de la part forana, els esdeveniments per Nadal amb el cant de la Sibil·la, i Setmana Santa, les visites de grups de reflexió, l'Escolania de Blauets amb la seva història i les inversions

actuals, el Museu, l'oferta de senderisme i rutes cicloturístiques, els campaments d'anglès, la renovada hostatgeria amb 120 places, els diferents espais de visita i oci en la finca pública de 90.000 metres quadrats. Tot plegat, un espai religiós, cultural i turístic per excel·lència a Mallorca, a on es pot gaudir de la natura de la Serra de Tramuntana. Un lloc únic, reconegut per la UNESCO com a Patrimoni Mundial. Lluc, Lucus: el bosc sagrat.

A les 11,30 h. assistirem a la presentació, davant 120 persones, del llibre "La Bella Dona. Una llegenda ben actual", de Francisca Llabrés. Hi intervingueren el Prior, pare Ricard Janer, l'escriptor Miquel Àngel Lladó i la directora de l'Institut Balear de la Dona, Rosa Cursach, entre altres.

Cap a migdia, el guia Joan Avellaneda, ens mostrarà alguns espais referents a Llull a Lluc, del Santuari: la Mare de Déu a la Basílica, la capella de Sant Pere, el Baptisteri i el Museu de Lluc.

A les 13,15 h. poguérem admirar el Cant de la Salve per part de l'Escolania a la Basílica, i en lloc preferent, sentint l'emoció intensa del cant angelical, sobretot amb el cant de l'Ave Maria, just a un metre de nosaltres, una experiència inoblidable.

A les 13,45 h. ens oferiren un dinar de companyonia i germanor a la fonda del Santuari.

Just acabat el dinar, assistírem a l'espai: El Cor de Mallorca, vivint l'experiència d'un vídeo i àudio 3D, amb unes precioses imatges en blanc i negre del Santuari, de Lucus: el bosc sagrat. El Prior Ricard Janer ens dirigí unes paraules.

Per acabar la visita, el coordinador de l'Escolania, Joan Comas, ens mostrà diferents espais on 55 nines i nins blauets, estudien primària i secundària i a la vegada cant i música, en el que suposa una Escola de Música integrada. Veírem el conservatori, la sala de música, aules de classes particulars i el pati. El director de l'Escolania, Ricard Terrades ens explicà el dia a dia dels blauets i la seva formació, concerts i viatges musicals i culturals.

Des de l'Associació de Premsa Forana de Mallorca, volem donar les gràcies als responsables del Santuari de Lluç, i a la bona gestió de dita visita, per part de Pere Fullana, i la cordial i amable acollida del Prior pare Ricard Janer, junt al pare Manuel Soler i les diferents persones que componen l'equip del Santuari.

TREBALL COOPERATIU

AFAVORINT LA INTERACCIÓ PER APRENDRE TOTS

Col·legi Verge de Montsió

El treball cooperatiu és una eina d'aprenentatge amb la qual els alumnes s'organitzen en petits grups per treballar junts amb la intenció d'aconseguir metes i objectius comuns.

El model educatiu tradicional està fonamentat en l'èxit individual. Un gran nombre d'estudis sociològics i pedagògics determinen que el futur més pròxim requerirà d'individus que sàpiguen treballar i desenvolupar-se en dinàmiques i entorns en què es farà indispensable el treball en grup.

La cooperació, el treball amb iguals, la discussió grupal i el conflicte cognitiu que es produeix quan s'introdueixen punts de vista distints, permeten als nins i nines aprendre coses noves, rectificar, consolidar o reformar aprenentatges assolits.

Els alumnes participen, desenvolupen habilitats socials, afavoreixen

relacions solidàries i que es respectin els diferents punts de vista per aconseguir els objectius pels quals treballa el grup que ells formen. No es pot deixar de banda que es potencia un nivell de raonament més elevat, cosa que permet incrementar el rendiment de tot el grup.

El paper del mestre canvia, ja que es converteix en facilitador, orientador en el procés, dóna pautes, es mostra receptiu vers als interessos de l'alumnat, proporciona recursos per afavorir la motivació. A més, participa en tot el procés i verifica si s'han treballat els continguts i s'han assolit els objectius.

Des del nostre centre som conscients de la importància del treball en grup, com a instrument metodològic per aconseguir una educació integral i fonamentada en les competències dels nostres alumnes.

Aquesta convicció, queda reflectida en el procés de formació iniciat per la totalitat del claustre el curs passat i que continua aquest present curs 2016-2017. Això determina el compromís i la motivació per dur a terme una acció que passa d'una estructura individualista o competitiva a una estructura d'aprenentatge cooperatiu dins les nostres aules.

COMENÇA UN NOU CURS

CEIP Escola Nova

Comença un nou curs!!!

Al claustre del CEIP Escola Nova seguim amb les mateixes il·lusions però afegim nous projectes i, sobretot, acollim un bon grup de nins i nines que aquest curs 2016-2017 ja sumen un total de 340 alumnes distribuïts en 17 classes.

El claustre està format per 28 mestres, també comptam amb 2 auxiliars tècniques educatives, 1 orientadora, 1 professor tècnic en serveis a la comunitat, 1 fisioterapeuta i 1 bidell. No ens oblidam de la persona que gestiona el servei de menjador (que enguany és el seu primer any a la nostra escola) i la monitora d'escola matinera.

Aquest mes de setembre s'han realitzat una sèrie de millores a les instal·lacions: com la posada a punt de la jardineria, han donat una mà de pintura a molts d'espais de l'edifici i, com ja sabeu, l'APIMA amb l'escola i l'Ajuntament de Porreres han

possibilitat la instal·lació d'un parc nou al pati de primària.

L'elevat nombre d'alumnes que tenim escolaritzats actualment al nostre centre ha fet que l'edifici ens quedi petit, per això, l'Ajuntament ha arribat a un acord amb la Conselleria d'Educació que cedeix dues aules de l'espai jove al centre.

Ja fa molts d'anys que al nostre centre triam un tema per treballar des de diferents enfocaments: manipulatiu, de recerca, de treball cooperatiu, d'exposició oral,... Després de dur a terme un procés democràtic d'elecció del tema a nivell de centre, el tema més votat ha estat "Els invents". Qui sap si a la nostra escola tendrem el pròxim Thomas Edison, Benjamin Franklin, Leonardo Da Vinci o Galileo!

Com a novetat, també engegam un Pla de lectura, per fomentar l'hàbit i el gust per la lectura i contribuir a la millora de la pràctica de la lectoes-

criptura; i un Pla de Càlcul Mental com una habilitat per a la vida que, al mateix temps, afavoreix la concentració i l'atenció.

L'escola no és una entitat que treballa tota sola, sinó que compta amb la col·laboració de l'APIMA amb inversions de modernització del centre, organització d'activitats i subvenció de despeses familiars; de l'Ajuntament de Porreres, en l'àmbit social, d'infraestructura, entre d'altres i l'entitat bancària la Caixa que enguany ha contribuït en la millora de l'educació al nostre poble finançant un programa anomenat "Aprendre enganxa".

Ara només queda dur endavant el nostre projecte educatiu, per això és importantíssima la implicació de les famílies en el desenvolupament dels infants i la seva participació en la vida escolar.

Gràcies a tots i totes i bon curs 2016-2017!!!

ENTREVISTA A LLORENÇ CAPELLÀ I FORNÉS

Aina Font, Climent Tortella, Miquel Toledo, Coloma Garcia i Josep Mas
IES Porreres

1. En quins aspectes t'ha influenciat el teu pare a la teva vida?

En la manera que va viure la seva. Va morir quan jo tenia sis anys. No em va donar consells; no em va poder indicar camins a recórrer ni advertir d'obstacles o perills. Allò que em va influir va ésser la seva biografia. Els anys de la infància, els estudis, l'activitat política, la guerra, la presó, el teatre... Va ésser com veure aquella pel·lícula que veiem una i deu vegades i mai no ens cansem de mirar. No em reconec, per tant, cap influència directa. Tanmateix sé que no seria com sóc, tot i els claroscurs propis dels anys viscuts, si no l'hagués considerat un referent insubstituïble.

2. Què és el que més admires d'ell?

Tantes coses! Potser, però, el respecte que tenia per les persones. Més concretament: la persona era en el centre de les seves ànsies i dels seus ideals. Mai no va considerar —ni se li passava pel cap!— que pogués haver-hi pobles o races superiors. Escriu *Jo sóc català* perquè se sap part d'una cultura i d'un poble. Això mai no li va impedir sentir-se solidari amb els altres pobles ni admirar-ne, amb la mateixa intensitat, les expressions culturals que admirava del seu.

3. Quina és l'anècdota que més bé recordes del teu pare?

Potser aquella que va protagonitzar en el teatre de Son Espanyolet, a

Palma, ple de gom a gom. S'acabava de representar una obra seva, no record quina, i va córrer la brama que ell, Pere Capellà, era entre el

públic. Aleshores els espectadors reclamaren la seva presència a l'escenari. Volien que digués unes paraules, aplaudir-lo, fer-li cas; era una

persona molt popular. Ell va accedir encantat a complaure'ls. Quan ja era entre bastidors un policia de la secreta va fer-li saber que únicament podia parlar en castellà. I s'hi va negar. Quan a un poble li prohibeixen la llengua pròpia, el colonitzen. Ho sabia.

4. Quins eren els seus autors o llibres preferits?

Quan era jove, i esmerçava el temps entre l'estudi i l'activisme polític, tenia preferència pels llibres de temàtica social. Ho escriu a un dels seus germans, anys més tard, des del penal d'Alcalá de Henares. És, de fet, l'única referència que tinc sobre les lectures que li agradaven. Era molt amic de Cèlia Viñas, una poetessa mallorquina que va morir jove, els anys de la postguerra, a Almeria... També conservo un nombre indeterminat de volums de la col·lecció Illes d'Or a la qual estava subscrit. Els llibres que formaven la seva biblioteca itinerant, la de joventut, quedaren a Barcelona i Madrid.

5. Què era el que més li agradava escriure i amb qui o què es degué inspirar?

La primera època, la que comprèn des que era estudiant fins a la finalització de la guerra, poesia. A la postguerra, teatre. Són dos cicles ben definits, tot i que en *El marquès de sa Rabassa* i *El rei Pepet*, les darreres obres que va escriure, els referents poètics són ben evidents. No sé com va començar a escriure poesia. Probablement per influència del seu pare, Llorenç Capellà Garí, que va ésser un glosador admirable. En canvi, allò que el va determinar a

escriure teatre varen ésser les llargues converses amb el filòleg Manuel Sanchis Guarnier, amb qui havia fet amistat a Madrid, no puc afirmar si a les trinxeres o a la presó, i amb qui es va retrobar a Mallorca, els anys quaranta. Ambdós sabien que el teatre era l'eina literària més eficaç per a adreçar-se a la gent, en uns anys que la cultura oficial era la veu de la dictadura.

6. Quin dels seus poemes t'agrada més?

Fa un mes aproximadament, una amiga de Montuiri em va dir que entre els papers de casa havia trobat un poema seu, de l'època de presidi. Me'l va voler regalar. Està escrit en un paper de color cru, amb taques de fongs a causa del temps transcorregut en una capsula. L'he fet emmarcar i el tinc al meu estudi. El llegim plegats? Diu així: "Cuando atraviesa la luz/ los barrotos de mi reja/ quebrándose en una queja./ proyecta una sombra en cruz./ Mira si es despiadada/ esa suerte en que yo vivo,/ que hasta la luz que recibo/ me llega crucificada." Uf, què diu de coses...! Ara per ara és el poema que més estimo.

7. La teva decisió de ser escriptor té alguna cosa a veure en seguir les seves passes?

Suposo que no. Podria haver-ho intentat, això de seguir les seves passes, però no n'hauria fet més de mitja dotzena. Ésser escriptor és una manera de viure la vida les vint-i-quatre hores. Cal tenir un univers propi on reposar la mirada. I aquest univers literari no es pot deixar en herència.

8. Si no fossis escriptor, què t'agradaria ser?

Ni idea. Quan miro l'entorn, el teixit social, em sento més exclòs que inclòs. Tinc el convenciment, i sóc ben sincer, que no serveixo per a res.

9. Què signifiquen per a tu les festes de Sant Jordi?

Les veig com l'apoteosi de la llibertat. En els primers anys de la Transició, els anys setanta, Fraga Iribarne, que aleshores era ministre de l'Interior, va respondre a les tensions socials amb una frase lapidària. "La calle es mía", va exclamar. I en aquell temps la policia reprimia les manifestacions a trets. De manera que a un país on històricament se n'han apropiat, del carrer, els Primo de Rivera, els Martínez Anido, els Franco o els Fraga Iribarne, el fet que se n'apoderin els llibres és un èxit de no dir. No ho considereu?

10. Et va agradar viure el Sant Jordi de l'Institut de Porreres dedicat al teu pare?

Moltíssim. Observant-vos, no podia deixar de pensar en la vocació docent de mon pare. Ben segur que hauria volgut estar amb vosaltres. Em va cridar l'atenció el clima de respectuosa companyonia amb el professorat que, entre tots, heu sabut crear. Em va agradar moltíssim la implicació, també de tots, en el coneixement de Pere Capellà; i el fet de relacionar la literatura i la música amb la joia de viure. Altrament, Marcel·lí Domingo, que va ésser un dels seus referents i el responsable de la renovació pedagògica durant la República, insistia a mantenir l'equilibri entre l'entorn natural i el medi. El vostre institut ho ha aconseguit.

VERS ENDINS

Caterina Gornals Miralles

Estirant el fil a partir d'un component del grup **Toni-naina i Fonoï**, en Víctor Leiva, en aquest número del Llum d'Oli trobareu l'entrevista feta al grup **Vers Endins**.

Vers Endins està format per na Glòria Julià (veu), en Joan Carles Vaquer (guitarra) i, com ja he esmentat, el porrerenc Víctor Leiva (veu i guitarra), tot i que ara estan intentant incorporar la percussió en algunes actuacions, a càrrec d'Antoni Duarte. A partir d'aquests components i de tot un joc de paraules sorgeixen les seves cançons. El que fan és musicar poemes de poetes i poetesses de parla catalana, a més de fer algunes lletres pròpies que parteixen de les idees que els van sorgint i de poemes creats per na Glòria.

La formació d'aquest grup va sorgir per encàrrec quan el Sant Jordi del 2015 els van demanar per anar a l'auditori de Ses Salines a musicar alguns poemes. Na Glòria i en Joan Carles ja tenien un espectacle que es deia Ovidi Mon Cor, però per no repetir-lo van demanar a en Víctor si hi podia anar i canviar un poc el repertori. Des d'aquell moment, en un any i mig, no han fet més que créixer i créixer de forma exponencial, i han aconseguit crear un producte nou que encaixa en llocs molt versàtils.

Aquest fet els permet actuar en llocs diversos, des de bars o restaurants un horabaixa vespre a auditoris o espais culturals, i adaptar l'espectacle en funció del lloc. L'actuació més destacada en els seus inicis va ser al Teatre Principal per la Nit de la Cultura, on van estrenar una cançó basada en un poema de Ramon Llull. Tenir un públic bolcat en la llengua i la cultura, que els va rebre amb els braços oberts, va ser un punt de motivació per a ells. A partir d'aquí, i el fet d'anar creant lletres pròpies, han aconseguit passar de fer un concert on un 60 o 70% de les lletres no eren seves, a un concert d'una hora i mitja de durada només tocant cançons pròpies.

Vos convid a mirar el vídeo-clip que ha fet amb l'ajuda de Jaume Vaquer d'un fragment d'aquest poema de Ramon Llull "*Entenem-nos per amor*", el qual podreu trobar cercant Vers endins (videoclip) - Ramon Llull. Per donar sentit a la frase "*Si no ens entenem pel llenguatge, entenem-nos per l'amor*" han mesclat cares de persones de diferents orígens i en trobareu de conegudes.

A més, també cal destacar que ja han sortit de Mallorca, ja que han actuat a Eivissa i Formentera a través del programa "Talent" que ha posat en marxa la Conselleria per difondre la música i la cultura entre les illes. Ells ho volen agrair a en Bernat Clar de *Cultural-ment* que ha estat qui els ha impulsat per fer-ho.

Per curiositat, a ells els vaig demanar amb quin poeta o poetessa els agradaria actuar i cantar junts alguns versos i em van dir que na Glòria va tenir l'oportunitat de conèixer Josep Palau i Fabre just un any abans de morir i que els agradaria que aixequés el cap i posés veu als dos poemes seus que han musicat.

Per acabar, dir-vos que si algú està interessat en saber quins concerts fan (que no són pocs) i seguir-los o els vol contractar per fer alguna actuació els podeu trobar al facebook *Vers Endins* o cridant al telèfon 608373669 (Glòria). A més, tenen previst enregistrar un disc, del qual ja vos aniré informant.

El grup en...

Una paraula: poesia, música i passió.

Un lloc: Mercat de sa Mola (Formentera)

Una cançó: *Balenes franques*
(poema de Mireia Calafell)

Una pel·lícula: "Un toque de canela"

Un ritual: acabar cada assaig amb un dinar o sopar

PA MORENO DE XEIXA

Maria Antònia Sureda (recepta) i Pere Muntaner (fotografia)

Ingredients:

180 g de farina de xeixa integral
 280 g de farina de xeixa blanca
 200 g d'aigua mineral (sense gas)
 175 g de massa mare natural
 (ja activada)

Preparació:

Abans de res, per fer aquest pa heu de tenir activa la massa mare. Per preparar-la podeu seguir diferents tècniques. Necessitareu uns quants dies per tenir-la a punt, però després la podeu guardar indefinidament dins la gelera sempre que seguïu unes senzilles instruccions de conservació. Aquí trobareu les instruccions per fer la vostra pròpia massa mare: www.tequedascenar.com

Treis la massa mare de la gelera i activau-la afegint-hi 50 g d'aigua mineral i 50 g de farina de força. Remenau bé amb moviments que facilitin l'entrada d'aire. Tapau el recipient i esperau que fermenti. Sabreu que està a punt quan s'hagi estufat i faci bombolletes. Llavors, i no abans, està en condicions de ser utilitzada.

Mesclau les dues classes de farina. Posau dins un bol 310 g de la mescla de farines. Afegiu-hi els 200 g d'aigua mineral i mesclau bé els dos ingredients. Tapau la pasta amb un pedaç i deixau-la reposar durant una hora.

Passat el temps de repòs, afegiu-hi els 175 g de massa mare natural i la farina que us queda, menys 50 g per enfarinar la superfície de treball i incorporar-la a la pasta si és massa líquida. Treballau la pasta amb moviments com els que es fan per rentar la roba a mà durant 10 minuts. Feis una bolla amb la pasta i col·locau-la damunt una planxa de fusta ben enfarinada (això és important, perquè si no, s'aferrarà i llavors serà molt difícil traslladar el pa al forn en arribar el moment de coure'l). Us pot servir el tallador de fusta. Empolvorau la bolla de pasta amb farina i tapau-la amb un pedaç. Deixau fermentar el pa. El temps varia d'acord amb la temperatura ambiental. En

el nostre cas ha necessitat 7 hores. Ha de duplicar el volum inicial.

Quan ha tovat, enceneu el forn a 300° amb la llauna on coureu el pa a dins, sense res. En ser calent, vaporitzau les parets del forn amb aigua per crear vapor. Feis unes incisions poc profundes a la superfície del pa amb un cúter o amb un ganivet molt esmolat, amb moviments ràpids per no rompre el tou. Ara, amb molt de compte i ajudant-vos d'una pala de fusta o d'una espàtula, empenyeu suaument però amb un moviment ràpid el pa damunt la llauna. Tancau el forn i abaixau la temperatura a 250°. Coeu el pa a aquesta temperatura durant 20 minuts. Ara, obriu el forn, tornau a vaporitzar les parets amb aigua i girau el pa perquè es cogui uniformement. Abaixau la temperatura a 200° i coeu-lo durant 15-20 minuts més (aproximadament, vigilau-lo en tot cas perquè no es cremi). Sabreu que és cuit quan en copejar-lo amb el puny faci renou de buit. Treis-lo del forn i deixau-lo refredar completament damunt una reixeta.

Nota:

És millor consumir-lo a partir de l'endemà. Guardau-lo embolicat amb un pedaç de cotó. Es conserva bé durant uns quants dies.

Dones elaborant rams per la festa de Tots Sants a la possessió de son Valls d'en Ferrando (octubre de 1984).
(Desquerra a dreta): Clementina Garcia, Isabel Vivancos, Antònia Veny Pellissa, Margalida Vicens Barrala i Miquela Rosselló Gallina (desquena).

Font: Arxiu Bartomeu Garí